

Handläggare
Dan-Erik Pettersson
Ekonomichef

Tjänsteskrivelse
2023-01-31

Diarienummer
KS-2023/97

Kommunstyrelsen

Inriktningsbeslut mål och ekonomiska ramar 2024-2027 för den fortsatta budgetdialogen

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen antar inriktningsbeslut innehållande förslag till mål och uppdrag, planeringsramar för driftbudget 2024-2027 samt investeringsplan för 2024-2027 enligt tjänsteskrivelsen daterad 31 januari 2023.
2. Kommunstyrelsen antar inriktningsbeslut för ägardirektiv för kommunens helägda bolag enligt tjänsteskrivelsen daterad 31 januari 2023 och överlämnar till bolagen för yttrande som ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2022-05-05.
3. Kommunstyrelsen uppdrar till kommunens bolag att avge inriktningsbudget för budgetår 2024-2027 till kommunstyrelsens budgetdialog den 25 maj.
4. Kommunstyrelsen uppdrar till förvaltningen att analysera inriktningsbeslutet och skriftligen avge yttrande för mål och planeringsramar samt investeringsplan till kommunstyrelsens budgetdialog den 25 maj.
5. Kommunstyrelsen fastställer tidplanen för det fortsatta arbetet med Mål och budget 2024.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen bereder mål och uppdrag, ägardirektiv, driftbudget och investeringsplan. Inriktningsbeslutet är nästa steg i budgetprocessen efter Regionens omvärldsdag och budgetdagen i januari.

Inriktningsbeslutet ska analyseras av förvaltningen och de helägda bolagen, ett skriftligt yttrande ska lämnas till budgetdialogen den 25 maj som input till det slutliga förslaget till mål och budget 2024. Kommunstyrelsen beslutar om förslag till mål och budget den 28 augusti och kommunfullmäktige beslutar om mål och budget den 28 september.

God ekonomisk hushållning, inriktningsförslaget är i linje med normen för god ekonomisk hushållning, dvs ett finansiellt mål som uppgår till i genomsnitt 1,9 procent av skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning under mandatperioden.

Skatteintäkterna beräknas öka med 6,5 % jämfört med 2023. Planeringsramarna är uppräknade för volym och prisindex med utgångspunkt i Kommunfullmäktiges antagna planeringsram för 2024. Resurser till kommunens kärnverksamheter inom Utbildningsnämnden och Socialnämnden är prioriterat (ökning av resurser med ca 5%). Totalt ger det en uppräkning av de ekonomiska ramarna om totalt 4,4 procent jämfört med föregående år.

Investeringsplanen uppgår till 585 miljoner kronor varav verksamhetsinvesteringar uppgår till 215 miljoner kronor.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag samt ägardirektiv. Målen för mandatperioden är följande:

1. En sund stadsbyggnad för ett tryggt, grönt och trivsamt Knivsta med välmående näringsliv
2. En trygg förskola och en skola för goda kunskapsresultat
3. Ge vård och omsorg med kvalitet
4. Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans

I ägardirektiven har mål 1 "En sund stadsbyggnad för ett tryggt, grönt och trivsamt Knivsta" arbetats in. En enhetlig avkastningsmodell för samtliga bolag föreslås.

Mål 4 "Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans" har kompletterats med formuleringen attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen samt indikatorer för att mäta attraktiviteten. Tillägget ska även ses som en del av kommunens systematiska arbetsmiljöarbete (arbetsmiljömål).

Bakgrund

Inriktningsbeslutet är första formella utkastet till budgethandling för 2024. Syftet med inriktningsbeslutet är att staka ut riktningen för den kommunala verksamheten och skapa förståelse för de ekonomiska medel som finns till förfogande.

Inriktningsbeslutet är nästa steg i budgetprocessen efter Regionens omvärldsdag och budgetdagen i januari.

Tidplanen för mål och budget 2024 är beslut om förslag i kommunstyrelsen den 28 augusti och beslut i kommunfullmäktige den 28 september. Dessförinnan kommer en budgetdialog ske mellan kommunstyrelse och nämnder den 25 maj för att fånga synpunkter på inriktningsbeslutet. Underlaget för dialogen är förvaltningens yttrande som också fungerar som underlag för justeringar i det slutliga förslaget till budget.

Förvaltningen i kommun ska analysera inriktningsbeslutet för respektive nämnd med utgångspunkt i de föreslagna målen, uppdragen, driftbudget och investeringsplan. Yttrandet ska innehålla en dokumenterad analys med synpunkter med konsekvensbeskrivningar som ska finnas till hands vid kommunstyrelsen budgetdialog den 25 maj, underlaget har stor vikt för det slutliga förslaget till mål och budget 2024.

Bolagen ansvarar för att analysera ägardirektiven, avseende verksamhetsmål och ekonomiska mål. Vidare uppdras de även att inkomma med en inriktningsbudget 2024-2027 för att synliggöra och öka kunskapen om kommunkoncernens ekonomiska situation.

Närmaste åren kommer vara ekonomiskt utmanande i en orolig och snabbt föränderlig omvärld. På längre sikt är en åldrande befolkning och kompetensförsörjningen utmanande, färre ska försörja fler. Förvaltningen ska därför särskilt beakta möjligheter och lösningar inom respektive ansvarsområde, som kan leda till ökade intäkter såväl som minskade kostnader för helheten (gäller även kommunala avgifter).

Tidplan

Tidplan för budgetprocessen (*mål och budget 2024*) :

- Beslut av inriktningsbeslut i kommunstyrelse 27 februari 2022.
- Förvaltningen analyserar mål, driftramar och investeringsplan. Yttrandet avges senast den 5 maj 2023.
- Budgetdialog kommunstyrelse och nämnder (ordföringar), 25 maj 2023.
- Beslut om förslag till Mål och Budget 2024 i kommunstyrelse 28 augusti 2023.
- Beslut av Mål och Budget 2024 i kommunfullmäktige 28 september.

Mål och uppdrag - Knivsta kommun

Vision, regional utvecklingsstrategi och agenda 2030 är vägledande kommunfullmäktiges mål och uppdrag.

Målen för mandatperioden är följande:

1. En sund stadsbyggnad för ett tryggt, grönt och trivsamt Knivsta med välmående näringsliv
2. En trygg förskola och en skola för goda kunskapsresultat
3. Ge vård och omsorg med kvalitet
4. Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans

Under mål 4 "Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans" har en formulering lagts till avseende attraktiv arbetsgivare.

- Knivsta kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.

Fokuset syftar till för att tydliggöra vikten av ett gott arbetsmiljöarbete (tillika arbetsmiljömål) och ett långsiktigt arbete med kompetensförsörjningen. Uppföljning av fokuspunkten sker genom 2 nya indikatorer, hållbart medarbetarengagemang och OSA index.

Målet och uppdrag kompletteras med 2 nya indikatorer för att mäta riktningen.

Indikator	Källa	Senaste utfall (år)	Önskad riktning
Hållbart medarbetarengagemang HME (samlat index) %	Egen uppföljning	88 (2022)	Bibehålla
OSA index (organisatorisk, social arbetsmiljö) %	Egen uppföljning	74 (2022)	Öka

Budgetdirektiv för de kommunägda bolagen

De kommunägda aktiebolagen är kommunens verktyg för en kvalitativ och effektiv verksamhet inom en rad olika verksamhetsområden. Bolagen är en del av kommunkoncernen och ska i sin dagliga verksamhet förutom kommunfullmäktiges mål agera utifrån kommunens vision, regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030.

Bolagens ändamål och uppdrag regleras av bolagsordningen. Bolagen ska sträva efter att genom sin verksamhet uppnå både affärsnytta och samhällsnytta. Bolagen har, förutom sina bolagsändamål, som gemensam uppgift att bidra till att stärka Knivsta kommuns attraktivitet genom egen verksamhet och bidra till en hållbar utveckling av Knivsta kommun. I budgetdirektiven förtydligar ägaren, syftet, inriktningen och målen med bolagens verksamhet samt fastställande av avkastnings- och soliditetskrav.

I ägardirektivet tydliggörs målet med bolagets verksamhet vilket är sprunget ur Kommunfullmäktiges mandatmål. De ekonomiska målen avser avkastning och soliditet.

Avkastningsmål ändras till:

- KFAB: Det övergripande och långsiktiga resultatmålet är att över tid uppgå till 3 procent avkastning av omsättningen (resultat efter skatt).
- KBAB: Det övergripande och långsiktiga resultatmålet är att över tid uppgå till minst 5 procent avkastning av omsättningen (resultat efter skatt).

Ekonomiska planeringsramar

De ekonomiska planeringsramarna utgår från SKR skatteprognos december 2022 och beräknas ge ökade skatteintäkter med ca 6,5 procent eller ca 85 miljoner kronor jämfört med 2023 års budget. Detta är i huvudsak en följd av skattetillväxt genom ökad nominell lönesumma i Sverige men också en ökad folkmängd i Knivsta. För mandatperioden (2024-2027) beräknas de öka med ca 20 procent eller 288 miljoner kronor

Skattesatsen för beräkning av skatteintäkter är för alla år 20:91 kr.

Exploateringsintäkterna är budgeterade till 30 miljoner kronor och minskar till 20 miljoner år 2027 (då utgör de 1,3 procent). Det är i enlighet med uppsatta uppdraget inom mål 4, "fasa ut beroendet av exploateringsintäkter över tid".

Nettokostnaden eller kommunbidrag är den budgeterade ram som kommunens nämnder och verksamhet har att förhålla sig till. Resursfördelning av skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning sker efter både befolkningsprognos, politisk prioritering samt historiskt utfall. Förändringar i befolknings-prognosen innebär att volym eller antal kan justeras vilket medför att medel tillförs eller dras av, ett annat ord för förändringen är volymuppräknings. För 2024 är den totala volymuppräknings 28,3 miljoner kronor, varav utbildningsnämnden erhåller 19,4 miljoner kronor och socialnämnden 8,7 miljoner kronor. Det utgör cirka 2,1 procent i volymuppräknings.

Indexuppräknings uppgår i genomsnitt till 3,1 procent eller 42,4 miljoner kronor. Politiska förändringar för år 2024 summeras till -11,1 miljoner kronor, minskat statsbidrag (3 mnkr), korrigering av volym och kostnad anpassad grundskola (7 mnkr) är förklaringen.

Prioriteringar syns tydligast genom att studera indexuppräkningsindexen för nämnderna. Den totala uppräkningsindexen av nämndernas nettokostnad är 4,4 procent.

De finansiella posterna utgörs främst av internränta, borgensavgifter och utdelning. För år 2024 budgeteras en utdelningsnivå om 3 miljoner kronor vilket är en minskning med 18 miljoner kronor. Finansnetto uppgår till 14 miljoner kronor.

Det finansiella målet i kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning uppgår till 1 procent av skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning över tid. För perioden 2024-2027 är nivån i genomsnitt 1,9 procent av skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning eller 29 miljoner kronor. För år 2024 är det 5,6 miljoner kronor.

De kommande åren är överskottsnivå högre, handlingsutrymmet bedöms vara nödvändigt för de kommande utmanande åren i en osäker och föränderlig tid.

Driftbudget

I detta framlagda inriktningsbeslut finns en volymuppräkning för verksamheterna gata, park, allmän fritid, pedagogisk verksamhet och vård och omsorg. Detta är en kompensation för ökade volymer som förändringar i demografin medför.

De ekonomiska ramarna räknas även upp för priser och löner, uppräkningsindexen är differentierad, i genomsnitt 3,1 procent. Sveriges kommuner och regioner beräknar det generella kostnadsstrycket till 3,6 procent för 2024. Det kommer innebära att en del verksamheter behöver arbeta med anpassning av ambitionsnivåer förutom det sedvanliga arbetet med ständiga förbättringar.

Pensionskostnaden väntas stiga även 2024, istället för att föra ut kostnaden på verksamheten genom ett högre PO-pålägg (44%) budgeteras kostnaden centralt under finansförvaltningen.

Under kommunstyrelsens finansförvaltning avsätts 1,2 miljoner kronor för oförutsedda händelser samt 1 miljon kronor för strategiska insatser inom lönebildningen.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens samlade kulturverksamhet uppdras att inkomma med förslag på förändrad inriktning och verksamhet i syfte att möta framtida kostnadsökningar samt en minskad ekonomisk ram för biblioteksverksamheten med 1 miljon kronor.

I beaktande ska ett minskat procentmål för investeringar i kultur(konst) göras. Vägledning ges även för stärkt ungdomsverksamhet på fältet samt oförändrade förutsättningar för föreningarnas verksamhet (inklusive bygdegårdar) och förebyggande verksamhet.

För övrig kommunstyrelseverksamhet erhåller kommunledningskontoret resurser för utvecklingsarbetet. Exploateringsverksamheten minskas till en ny ekonomisk ram om 4 miljoner kronor som är anpassad för den nya riktningen för samhällsbyggande i Knivsta kommun.

Den genomsnittliga indexuppräkningsindexen uppgår till 1,6 procent, totalt uppgår styrelsens ramökning till 0,9 procent jämfört mot 2023 års budget.

Samhällsutvecklingsnämnden

Omvärldens investeringsvilja i bostäder är avtagande i och med lågkonjunkturen, vilket är linje med den politiska viljan för denna mandatperiod. Det tillägg som erhöles för utredningar gällande teknisk planering och översiktsplanarbetet under 2022-2023 minskas från 2024, totalt 2 miljoner kronor. Indexuppräknningen för nämndens verksamheter uppgår till 1,9 procent i genomsnitt. Volymuppräkning uppgår till 214 tusen kronor, avser gata och park. Totalt erhåller samhällsutvecklingsnämnden en ramminskning med -897 tusen kronor mot 2023 års budget.

Socialnämnden

Indexering av kärnverksamheten uppgår till 3,6 procent eller 11 miljoner kronor, volymförändringar ger 8,7 miljoner kronor.

Det riktade statsbidraget för äldreomsorg förändras nationellt vilket innebär att kommunen förlorar 3 miljoner kronor, förändring påverkar därmed också Socialnämnden negativt med 3 miljoner kronor. Socialnämnden erhåller 17 miljoner kronor i ökat ramanslag eller en ökning med 4,9 procent mot 2023 års budget.

Öppna förskolan flyttas från Socialnämnden till Utbildningsnämnden och resurserna överförs också med 365 tusen kronor. Det kommunala aktivitetsansvaret övertas från Utbildningsnämnden, där arbetsmarknadsenhet övertar ansvaret. Den tekniska justeringen är 680 tusen kronor. Verksamhetsområdet "förebyggande verksamhet" föreslås utgöra del av verksamheten "övrig SoL och HSL" i enlighet med lagstiftningen i Socialtjänstlagen.

Utbildningsnämnden

Ekonomiska ramen höjs totalt med 39 miljoner kronor eller 5,1 procent. Det är en medveten prioritering där indexuppräknningen är densamma som SKR pristryck 3,6% för kärnverksamheterna. Volymuppräknningen för fler barn och elever utgör 19,4 miljoner kronor.

Anpassad grundskola, totala ekonomiska ramen minskas från 16616 tkr till 13944 tkr. I budget 2023 överskattades antalet elever och ramen höjdes oproportionerligt. För att korrigera felet görs ett avdrag med 7 miljoner (obs att tillägg för fler elever är 3,7 mnkr, nettoförändringen 3,3 mnkr). Vidare behöver en uppdatering av den ursprungliga pengan göras som utgick från en uppstartskostnad för kommunens kommunala enhet med få elever.

Öppna förskolan har under många år sorterat under Socialnämnden, från 2024 övertar Utbildningsnämnden verksamheten och resurserna överförs också med 365 tusen kronor. Det kommunala aktivitetsansvaret förändras åt andra hållet, där Socialnämndens arbetsmarknadsenhet övertar ansvaret. Den tekniska justeringen är 680 tusen kronor.

Bygg och miljönämnden

Nämnden erhåller en indexuppräkning med 151 tusen kronor eller 1,6 procent. Inga övriga förändringar.

Investeringsplan

Kommunens investeringsplan uppdateras årligen och nämnderna ombeds att lämna synpunkter på investeringsplanens objekt för perioden 2024-2027. Investeringsplanen

uppgår till 585 miljoner kronor varav verksamhetsinvesteringar uppgår till 215 miljoner kronor.

För 2024 uppgår investeringsramen till 106 miljoner kronor, varav kommunstyrelsens ofördelade investeringsmedel och medel till strategiska markförvärv uppgår till 35 miljoner kronor. Exploateringsinvesteringar planeras till 30 miljoner kronor och verksamhetens investering till 41 miljoner kronor.

Den genomsnittliga investeringsramen är planerad till 146 miljoner kronor vilket är mycket över det historiska genomsnittet för genomförda investeringar.

Finansieringsgraden för investeringsplanen är god eftersom exploateringsinvesteringarna finansieras av exploatörer. Övriga investeringar kommer på marginalen kunna finansieras genom det löpande kassaflödet (särskilt om den historiska genomförandegraden beaktas).

Investeringar har oavsett finansieringen en påverkan på driftkostnaden, om en investering inte kan finansieras inom driftbudget ska det kommenteras och behovet av medel för genomförandet (både på enskild investering och aggregerad nivå för nämnden).

Ekonomisk konsekvensanalys

Hela ärendet är av ekonomisk karaktär, inriktningsramarna är ett första utkast till budget för perioden 2024-2027. Förslaget är fullt finansierat med överskottsmål mellan 0,4-3,3 procent av skatter, bidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2023-01-31
Inriktningsbeslut - Mål och budget 2024

Beslutet ska skickas till

Akten
Kommundirektörens Ledningsgrupp
Utbildningsnämnden
Bygg och miljönämnden
Socialnämnden
Samhällsutvecklingsnämnden
Knivsta Kommunhus AB
Knivstabostäder AB
Kommunfastigheter i Knivsta AB

Daniel Lindqvist
Kommundirektör

Dan-Erik Pettersson
Ekonomichef

Barnchecklista inför beslut

1. Påverkar beslutet barn?

Enligt FN är alla under 18 år
att betrakta som barn

Ja ☒

Nej ☐

Förklara oavsett svar.

De föreslagna ekonomiska ramarna har betydelse för alla kommunens invånare och verksamheter. En stor del av verksamheterna riktar sig mot barn under 18 år. Barns åsikter representeras av politiker och tjänstemän som har i uppgift att föra fram barns åsikter så långt som möjligt.

*Om, **ja fortsätt** med frågorna.*

2. Hur har barns bästa beaktats?

De ekonomiska ramarna har arbetats fram genom dialog mellan verksamheter, tjänstepersoner och politik. Barnens intressen har beaktats i den utsträckning som är möjlig i en budgetprocess. Mer än hälften av kommunens budget tillfaller verksamhetsområden som berör barn direkt.

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

De ekonomiska medlen är begränsade, verksamheter ställs därför mot varandra när prioriteringar behöver göras. Det kan vara äldreomsorg mot förskola, vuxenutbildning mot föreningsbidrag. Kommunens uppdrag är stort och alla gruppers behov behöver tillgodoses

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja ☐

Nej ☒

Inte aktuellt. Beslutet rör inte övergripande flerårig plan/ flerårigt styrdokument ☐

Om ja, förklara på vilket sätt barn varit delaktiga i beslutet, vilka åsikter barnen lyft fram samt hur dessa åsikter beaktats i beslutet. Om nej, förklara varför barn inte tillfrågats.